

U 24/2014 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om privata enmansbolag med begränsat ansvar (*enmansbolagsdirektivet*)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om privata enmansbolag med begränsat ansvar (COM(2014) 212 final) samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 12 juni 2014

Justitieminister *Anna-Maja Henriksson*

Lagstiftningsdirektör Antti T. Leinonen

JUSTITIEMINISTERIET

PROMEMORIA
EU/2014/0939**FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV OM PRIVATA ENMANSBOLAG MED BEGRÄNSAT ANSVAR (ENMANSBOLAGSDIREKTIVET)****1 Förslagets bakgrund och syfte**

Kommissionen lämnade den 9 april 2014 ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om privata enmansbolag med begränsat ansvar (COM(2014) 212 final).

Syfte. Syftet med detta förslag är att göra det lättare för företag, särskilt små och medelstora företag att grunda företag utomlands. Med förslaget ombeds medlemsstaterna att i sina rättsordningar införa en nationell bolagsform som följer samma regler i alla medlemsstater och som går under beteckningen SUP (*Societas Unius Personae*) i hela EU. SUP skulle grundas och drivas i enlighet med harmoniserade bestämmelser som gäller i alla medlemsstater, vilket leder till lägre kostnader både för att grunda och för att driva företag.

Bakgrund. Hur man ska komma till rätta med kostnaderna för gränsöverskridande verksamhet behandlas i Europeiska kommissionens förslag till en stadga för ett europeiskt privat aktiebolag (SPE-bolag) från 2008 (COM(2008) 396 final). Det var meningen att de små och medelstora företagen tack vare detta förslag skulle få ett instrument som underlättar deras gränsöverskridande verksamhet och som fungerar på ett enhetligt sätt i alla medlemsstater. Det har emellertid inte varit möjligt att komma fram till en kompromiss som gör att stadgan kan antas enhälligt av alla medlemsstater. Kommissionen beslutade att dra tillbaka förslaget om bestämmelser för privata europabolag och meddelade att den i stället skulle lägga fram ett förslag till alternativa åtgärder, som skulle åtgärda åtminstone några problem som behandlades i det tillbakadragna förslaget.

Beredningen av direktivförslaget bygger delvis på de undersökningar som genomförts i samband med utarbetandet av kommissionens tidigare förslag till bestämmelser om ett privat europabolag. Kommissionen har ord-

nat samråd i två omgångar i ärendet under 2012–2013.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/102/EG på bolagsrättens område om enmansbolag med begränsat ansvar (nedan även *enmansbolagsdirektivet*) innehåller bestämmelser om offentliggörandet av enmansbolag samt om beslutsfattande i bolaget och om avtal med den enda bolagsmannen och bolaget. Bestämmelser som till innehållet motsvarar enmansbolagsdirektivet föreslås bli införlivade med det direktiv som nu ligger för handen.

2 Förslagets huvudsakliga innehåll**2.1 Allmänna bestämmelser om privata enmansbolag med begränsat ansvar (del 1)**

I del 1 i förslaget anges direktivets tillämpningsområde (artikel 1) och definitioner (artikel 2) samt offentliggörande av enmansbolag (artikel 3), bolagsstämma (artikel 4) och avtal mellan den enda bolagsmannen och bolaget (artikel 5). De allmänna bestämmelserna om privata enmansbolag i del 1 i direktivet motsvarar till sitt innehåll bestämmelserna i enmansbolagsdirektivet, som föreslås bli upphävt, och har beaktats i den gällande aktiebolagslagen.

Tillämpningsområde. Enligt förslaget ska direktivet tillämpas på de bolag som räknas upp i direktivets bilaga (finl. privat aktiebolag) och på de SUP-bolag som definieras i direktivet. Det föreslagna tillämpningsområdet är mycket smalare än i enmansbolagsdirektivet, som i Finland tillämpas på privata och publika aktiebolag. Direktivförslaget anger dock endast en miniminivå och därför behöver aktiebolagslagen inte ändras i det här avseendet.

De allmänna bestämmelserna i del 1 i direktivförslaget är tillämpliga på alla enmansbolag, och bestämmelserna om SUP-

bolagsformen i del 2 tillämpas på de bolag som registreras som SUP-bolag.

Offentliggörande av enmansbolag. Enligt artikel 3 i direktivet ska uppgiften om att ett enmansbolag bildats och om den enda bolagsmannens identitet antingen förvaras i den akt eller i det register som avses i artikel 3.1 och 3.3 i Europeiska parlamentets och rådets direktiv 2009/101/EG om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i punkt 2 i artikel 48 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen avsedda bolagen eller deras bolagsmän (nedan även *offentlighetsdirektivet*), eller också föras in i ett offentligt register som bolaget själv för. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar artikel 3 i enmansbolagsdirektivet, som har beaktats i 3 kap. 16 § 3 mom. i i aktiebolagslagen.

Enmansbolagets bolagsstämma. Enligt artikel 4 i förslaget ska den enda bolagsmannen utöva de befogenheter som tillkommer bolagsstämman. Beslut som fattats av den enda bolagsmannen när han utövar sina befogenheter ska redovisas skriftligen. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar artikel 4 i enmansbolagsdirektivet, som har beaktats i 5 kap. 1 § 2 mom. i enmansbolagsdirektivet.

Avtal mellan den enda bolagsmannen och bolaget. Enligt artikel 5 i förslaget ska avtal mellan den enda bolagsmannen och bolaget redovisas skriftligen. Medlemsstaterna får enligt punkt 2 i artikeln besluta att inte tillämpa det här villkoret på avtal som ingås på marknadsvillkor inom ramen för den löpande affärsverksamheten och som inte är till skada för enmansbolaget. Förslaget avviker till formuleringen från artikel 5 i enmansbolagsdirektivet, där inte avtalets skadlighet för enmansbolaget nämns separat. Bestämmelserna i enmansbolagsdirektivet har beaktats i 6 kap. 16 § i aktiebolagslagen på så sätt att aktiebolagslagen inte behöver ändras i det här avseendet för att verkställa direktivförslaget.

2.2 Särskilda bestämmelser för Societas Unius Personae (SUP-bolag) (Del 2)

Rättslig form och allmänna principer. Enligt förslaget ska medlemsstaterna se till att det finns möjlighet att registrera privata en-

mansbolag med begränsat ansvar i enlighet med de regler och förfaranden som anges i del 2 av direktivförslaget. Sådana företag ska ges beteckningen SUP-bolag. Enligt förslaget bör medlemsstaterna inte hindra ett SUP-bolag från att vara enda bolagsman i ett annat företag (artikel 6).

Enligt förslaget ska medlemsstaten bevilja SUP-bolag fullständig juridisk personlighet och föreskriva att den enda bolagsmannen inte ska vara ansvarig för belopp som går utöver det tecknade bolagskapitalet. Namnet på ett företag som ska registreras som SUP-bolag ska följas av beteckningen "SUP-bolag", som endast ett sådant bolag får använda i sitt namn. SUP-bolaget och dess bolagsordning ska omfattas av den nationella lagstiftningen i den medlemsstat där SUP-bolaget är registrerat. SUP-bolag ska inrättas för en obegränsad period, om inte bolagsordningen anger annat (artikel 7).

Förslaget innehåller inga specialbestämmelser om personalens representation i ett SUP-bolag. I enlighet med lagvalsregeln i artikel 7.4 i förslaget ska den nationella lagstiftningen i den medlemsstat där SUP-bolaget är registrerat således tillämpas på personalens representation.

I Finlands aktiebolagslag begränsas inte antalet aktieägare, och därmed räcker det med en aktieägare i alla aktiebolag och i alla bolag inskränker sig aktieägarens ansvar till det placerade kapitalet oberoende av antalet aktieägare. Enligt Finlands aktiebolagslag och fimalag (128/1979) ska ett privat aktiebolags firma innehålla ordet "aktiebolag", förleden "aktie" eller förkortningen "ab" och ett publikt aktiebolags firma ska innehålla orden "publikt aktiebolag" eller förkortningen "abp". För att uppfylla de allmänna villkoren i del 2 i direktivförslaget måste fimalagen ändras, så att bolag som i enlighet med direktivet registreras som SUP-bolag ska ha förkortningen "SUP" och att andra bolag inte kan använda motsvarande förkortning.

Bildande. Enligt förslaget kan man bilda ett helt nytt bolag som SUP-bolag (artikel 8) eller omvandla ett befintligt bolag till SUP-bolag (artikel 9). I förslaget anges närmare förutsättningar för och de rättsliga konsekvenserna av en omvandling till SUP-bolag. Ett SUP-bolag bör ha sitt registrerade säte

samt antingen sitt huvudkontor eller huvudsakliga verksamhetsställe i unionen, men de kan vara i olika medlemsstater (artikel 10). Enligt aktiebolagslagen behöver bara den registrerade hemorten vara i Finland, varför ett finländskt aktiebolags huvudkontor och huvudsakliga verksamhetsställe kan ligga utanför EES-området. Jämfört med den nationella aktiebolagsformen inskränker direktivets kriterier på SUP-bolagsformens användbarhet i gränsöverskridande verksamhet som riktar sig utanför EES-området. I Finlands lagstiftning borde man begränsa SUP-bolagets verksamhetsmöjligheter på ett sätt som avviker från de bolag som är förenliga med nationell lag.

Bolagsordning. Enligt förslaget ska medlemsstaterna kräva att SUP-bolagets bolagsordning omfattar minst frågorna om bolagets bildande, andelar (skrivfel, eftersom endast en andel är tillåten), bolagskapital, organisation, räkenskaper och upplösning. Kommissionen ska senare anta en för alla medlemsländer tillämplig enhetlig mall för bolagsordning genom en genomförandeakt (11 artikel). Kommissionen har inte angett vad det är planerat att mallen ska innehålla.

Aktiebolagslagen innehåller presumtiva bestämmelser om de aspekter som nämns i direktivförslaget, och därför behöver de inte nämnas i bolagsordningen för det nationella aktiebolaget. Aktiebolagslagen anger endast bolagsordningens minimiinnehåll. Att ta reda på den administrativa modellen som iakttar aktiebolagets presumtiva bestämmelser är mycket enkelt även för ett finskt aktiebolag som verkar utomlands, för aktiebolagslagen finns fritt och gratis tillgänglig i engelsk översättning på webbtjänsten Finlex. I det nya handelsregistersystem som tas i bruk våren och sommaren 2014 finns mallar för elektroniskt uppgörande av bolagsordningen för ett bolag som ska grundas.

För att genomföra direktivet bör aktiebolagslagen ändras så att ett SUP-bolags bolagsordning alltid ska inbegripa de aspekter som avses här och som är förenliga med aktiebolagsagens presumtiva bestämmelser. Det här ökar utgifterna för att grunda ett i Finland registrerat SUP-bolag något jämfört med att grunda ett nationellt aktiebolag. Å andra sidan kan förslaget minska på kostnaderna för

att grunda ett bolag i mellaneuropeiska medlemsstater när det inte längre behövs notariatstjänster för att göra upp bolagsordningen.

Ett SUP-bolag får efter det att det registrerats företa ändringar av sin bolagsordning på elektronisk väg eller på annat sätt i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning. Den här informationen ska införas i företagsregistret i den medlemsstat där bolaget är registrerat (artikel 12). Till den här delen motsvarar förslaget den gällande bolags- och handelsregisterlagstiftningen i Finland.

Registrering. För att harmonisera kraven gällande registrering ska direktivet ange vilka handlingar och uppgifter som medlemsstaterna får kräva för registrering av ett SUP-bolag (artikel 13). Förslaget avviker från innehållet i den grundanmälan om aktiebolag som föreskrivs i handelsregisterlagen (129/1979) och företags- och organisationsdatalagen (244/2001) såtillvida att man enligt förslaget inte kan kräva registrering av personuppgifterna för medlemmarna i bolagets förvaltningsorgan och en eventuell revisor. Direktivförslaget borde ändras i behandlingen i rådet på så sätt att en medlemsstat kan kräva att ett SUP-bolags styrelse, verkställande direktör och revisor anmäls till bolagsregistret om bolaget har ett sådant organ eller en revisor.

Förslaget avviker från den i Finland gällande bolags- och handelsregisterlagstiftningen genom att man enligt förslaget till handelsregistret även bör anmäla SUP-bolagets huvudkontor eller huvudsakliga verksamhetsställe, bolagets stiftarbolagsmän, men också vilka som är förmånstagare i sista hand. De förstnämnda tilläggskraven hänger samman med bestämmelserna om SUP-bolagets säte i artikel 10, som är striktare än finsk lag. Det senare villkoret torde vara relaterat till ett direktivförslag som rör bekämpning av penningtvätt (Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om förhindrande av att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism, (COM 2013) 45 final). Motsvarande krav har inte förts in i regelverken för registrering av andra bolag på området för EU:s bolagsrätt. I samband med behandlingen av direktivförslaget eftersträvar man att det föreskrivs om

insatser mot penningtvätt på samma sätt för alla bolagsformer.

Enligt förslaget befullmäktigas kommissionen att genom en genomförandeakt anta en mall för registrering (artikel 13 punkt 2). Kommissionen har inte angett hur mallen är planerad att se ut.

Förslaget syftar till att göra det lättare att grunda enmansbolag utomlands med hjälp av bestämmelser om ett enhetligt elektroniskt registreringsförfarande (artikel 14). SUP-bolag ska enligt förslaget registreras i den medlemsstat där det har sitt säte. Ett SUP-bolag får ställning som juridisk person den dag det registreras i företagsregistret i den medlemsstat där det registreras. Medlemsstaterna ska se till att registreringsförfarandet för nybildade SUP-bolag kan genomföras helt och hållet på elektronisk väg utan att stiftaren behöver infinna sig hos någon myndighet i den medlemsstat där registreringen sker (registrering via internet). Kravet på registrering via internet gäller alltså inte vid omvandling av ett befintligt bolag till SUP-bolag. Medlemsstaterna ska se till att de direktivenliga enhetliga mallarna för bolagsordning och registrering används för registrering via internet. Medlemsstaterna ska utfärda ett registreringsbevis som bekräftar att registreringsförfarandet har slutförts. Beviset ska utfärdas senast tre arbetsdagar efter det att den behöriga myndigheten mottagit all nödvändig dokumentation. Direktivet innehåller inga specifika förslag till registerintygets innehåll och/eller form.

Medlemsstaterna får enligt förslaget fastställa regler för kontrollen av den person som gör den elektroniska grundansökan samt regler för godtagande av handlingar och annan information som lämnas till registreringsorganet. Å andra sidan ska ett identifieringsbevis som utfärdats i en annan medlemsstat av den stats myndigheter godtas av registreringsmedlemsstaten för kontrolländamål. Enligt förslaget ska administrativt samarbete mellan medlemsstaternas registermyndigheter genomföras i enlighet med förordning (EU) nr 1024/2012 (nedan även *IMI-förordningen*). Det finns inga uppgifter om erfarenheter av användningen av IMI-systemet i samarbetet mellan bolagsregistermyndigheter. Hittills har till exempel Patent-

och registerstyrelsen, som förvaltar handelsregistret, medverkat aktivt i systemet European Business Register, som redan verkat en längre tid.

För att se till att registreringsförfarandet är enhetligt ska medlemsstaterna inte kräva någon licens eller något tillstånd för att det ska vara möjligt att registrera ett SUP-bolag. Näringstillstånd eller andra motsvarande tillstånd får krävas av och beviljas SUP-bolag först efter registreringen. Förslaget motsvarar finsk rätt, enligt vilken en registrering av företaget normalt är ett villkor för beviljandet av tillstånd och tillstånd inte beviljas för bolag som kommer att grundas. Registreringen av SUP-bolaget, alla handlingar som lämnats in i samband med registreringsprocessen och alla senare ändringar av dessa handlingar ska enligt förslaget offentliggöras genom ett införande i relevant företagsregister omedelbart efter registreringen.

I praktiken kan ett nationellt bolag som införlivas med ett nygrundat SUP-bolag eller omvandlas till ett sådant bedriva sådan verksamhet som enligt EU-lagstiftning eller nationell lagstiftning är tillståndspliktig. Lagstiftningen som gäller verksamheten bör kunna tillämpas också då ett dylikt bolag medverkar i att grunda ett SUP-bolag.

En enda andel. Enligt förslaget får ett SUP-bolag inte utfärda mer än en andel, som inte kan delas upp och som SUP-bolaget varken direkt eller indirekt får förvärva eller äga. Av förslaget framgår inte vad som avses med indirekt ägande av andel. I förslaget föreskrivs också om samägande av SUP-bolagets enda andel och utövandet av de rättigheter som hänger samman med andelen, om den tillämpliga nationella lagstiftningen tillåter samägande (artikel 15).

Förslaget avviker från aktiebolagslagen på så sätt att aktiebolagslagen inte begränsar antalet aktier eller användningen av olika slags aktier i bolag med en eller fler bolagsmän. Förslaget begränsar SUP-bolagets användbarhet i Finland jämfört med de nationella aktiebolagsformerna.

Bolagskapital. Bolagskapitalet i ett SUP-bolag ska vara minst 1 euro (artikel 16). SUP-bolagets kapital ska vara tecknat i sin helhet och medlemsstaterna ska inte införa något högsta värde för den enda andelen.

Medlemsstaterna ska se till att SUP-bolaget inte omfattas av bestämmelser som innebär att det gör lagstadgade avsättningar, men SUP-bolagen ska tillåtas bygga upp reserver i enlighet med sin bolagsordning. Medlemsstaterna ska kräva att SUP-bolagets bolagskapital anges på de blanketter bolaget använder och på bolagets webbplats om en sådan finns.

I motsats till förslaget förutsätter aktiebolagslagen ett minimikapital på minst 2 500 euro. I praktiken saknar ett dylikt minimikapital betydelse för skyddet av bolagets fordringsägare och andra intressentgrupper. I praktiken påverkas deras ställning främst av kraven på bokslut och revision samt registrering av bokslutshandlingar och tillgången till ekonomisk information om bolaget samt kraven på bolagets utdelning. Om direktivförslaget genomförs blir det även i Finland tillåtet att grunda ett SUP-aktiebolag med ett kapital på en euro. Då bör man överväga att också revidera de nationella bestämmelserna om privata aktiebolag med syfte att behålla bolagsformens användbarhet genom att sänka kravet på minimikapital till en euro.

Enligt förslaget kan endast en andel som har inbetalts i sin helhet registreras (artikel 17). Om registreringen sker via internet ska vederlaget betalas in till SUP-bolagets bankkonto i en bank som är verksam i EU som bevis för betalning eller ökning av bolagskapitalet. Ökningar eller minskningar av bolagskapitalet ska vara möjliga i kontanter, men också i natura. Bolagskapitalet kan även i samband med bildandet betalas i natura, men då kan inte SUP-bolagets registreras genom det förfarandet för bildande.

I motsats till aktiebolagslagen tillåter förslaget inte utbetalning av aktiekapital till ett bankkonto i tredje land. I förslaget beaktas inte heller utvecklingen av betalningstjänster och lagstiftningen om betalningsinstitut i EU och medlemsstaterna (lagen om betalningsinstitut, 297/2010 och betaltjänstlagen, 290/2010).

Utdelning. Enligt förslaget avser utdelning (utdelning av vinst) den ekonomiska vinst som den enda bolagsmannen får från SUP-bolaget utgående från sin enda andel, antingen direkt eller indirekt. Utdelningen kan genomföras i pengar eller i andra tillgångar samt på andra sätt, såsom genom köp och

försäljning. Definitionen av utdelning i artikel 18 i förslaget motsvarar aktiebolagslagen (13 kap. 1 §). Förutsättningarna för utdelning avviker från aktiebolagslagen närmast i att förslaget inte tar hänsyn till en situation där bolaget måste dela ut utdelningsbara tillgångar enligt bolagsordningens regler, och genom att det solvenstest som i förslaget utgör en förutsättning för utdelning har definierats mer specifikt än i aktiebolagslagen (13 kap. 2 § och 6 § 1 mom.). Förslagets definitioner på balans- och solvenstest bör klargöras i behandlingen i rådet. Av förslaget framgår till exempel inte klart vad som avses med de nettotillgångar, som är avgörande för tillämpandet av balanstestet. I behandlingen i rådets arbetsgrupp kommer man att försöka klargöra definitionen av nettotillgångar på ett sätt som motsvarar definitionen av nettotillgångar i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/30/EG (kapitaldirektivet). I förslaget krävs inte heller att utdelningen ska basera sig på ett revisionsgranskat bokslut, om SUP-bolaget enligt lagen eller bolagsordningen är skyldigt att utse en revisor. Rådets arbetsgrupp strävar också efter att förtydliga det solvenstest som krävs för ett SUP-bolags utdelning så att solvensen bedöms utgående från tidpunkten för utdelningsbeslutet.

SUP:s ledningsorgan ska delge den enda bolagsmannen ett solvensintyg 15 dagar innan utdelningsbeslutet antas. Solvensintyget ska offentliggöras och även finnas tillgängligt på bolagets webbplats om det finns en sådan. Aktiebolagslagen innehåller inga motsvarande formkrav, som i viss mån kan begränsa bolagsformens användbarhet. I behandlingen i rådets arbetsgrupp bör förslaget förtydligas i fråga om de krav som avviker från aktiebolagslagen.

Bolagets ledning och den enda bolagsmannen ska vara personligt ansvariga för sina rekommendationer eller beslut om att ge utdelning om de kände till, eller med hänsyn till omständigheterna, borde ha känt till att denna utdelning är oförenlig med de ovan nämnda kraven på solvens- och balanstest. Medlemsstaterna ska se till att utdelning, som utbetalats i strid med direktivets bestämmelser, återbetalas om det fastställs att den enda bolagsmannen kände till eller, med hänsyn till

omständigheterna, borde ha känt till att denna utdelning strider mot direktivets bestämmelser (artikel 19). Villkoren för ett SUP-bolags utdelning tillämpas också på sådana minskningar av ett SUP-bolags kapital, som i praktiken utgör en utdelning till den enda bolagsmannen (artikel 20). De föreslagna bestämmelserna om SUP-ledningens ansvar och återbetalningsskyldighet av medel motsvarar i stort sett aktiebolagslagen (13 kap. 4 § och 22 kap. 1 §). Under behandlingen i rådet klarläggs att man på detaljerna i ansvaret tillämpar bestämmelser i den nationella lagen om till exempel förlikning, kanalisering och preskribering av skadeståndsansvaret. Därmed motsvarar förslaget aktiebolagslagen. Vidare utreds också hur förutsättningarna för utdelning förhåller sig till fortlevnadsprincipen (going concern) i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU (redovisningsdirektivet).

Organisation. I direktivet fastställs de ärenden som den enda bolagsmannen är behörig att besluta om och som inte får delegeras till bolagets ledningsorgan (artikel 21). Dessa ärenden motsvarar i huvudsak de ärenden som enligt aktiebolagslagen ska avgöras av bolagsstämman (bl.a. godkännande av årsredovisningen, ändringar av bolagsordningen, omvandling av bolagsform och upplösning av SUP-bolaget, utnämning av revisor och ökning/minskning av bolagskapital).

Den enda bolagsmannen får fatta beslut utan att kalla till bolagsstämma på samma sätt som bolagets aktieägare utan bolagsstämma enhälligt kan besluta om bolagets ärenden (5 kap. 1 § 2 mom.). I det här avseendet avviker förslaget från aktiebolagslagen närmast genom att skriftliga beslut ska bevaras i minst 5 år, medan de enligt aktiebolagslagen ska bevaras så länge bolaget existerar. Kravet på att bevara handlingarna har betydelse endast med avseende på aktieägarens skadeståndsansvar, som i Finland i praktiken vanligen preskriberas inom 6 år i fråga om bolagsrättsligt ansvar. Preskriberingstiden för straffrättsligt ansvar kan vara betydligt längre. I behandlingen i rådet bör förslaget ändras så att en medlemsstat kan förlänga tiden för bevarande av beslut så att den motsvarar de nationella bestämmelserna om bevarande av protokoll.

Ett SUP-bolag ska ledas av en styrelse som har en eller flera ledningspersoner (ledningsorgan – se artikel 22). Förslaget avviker från aktiebolagslagen i det att antalet ledningspersoner i ett SUP-bolagets styrelse alltid ska anges i bolagsordningen (enligt aktiebolagslagens presumtionsbestämmelse ska styrelsen ha 1—5 medlemmar). En medlemsstat kan också tillåta medlemmar som är juridiska personer. På samma sätt som i aktiebolagslagens presumtionsbestämmelse om privata aktiebolag skulle verksamhetsperioden för en medlem i ett SUP-bolags styrelse fortsätta tills vidare om inget annat bestäms då medlemmarna väljs eller i bolagsordningen. Liksom i aktiebolagslagen ska ett SUP-bolags styrelse ha allmän behörighet i ärenden där inte den enda bolagsmannen eller, i tillämpliga fall, förvaltningsrådet är behörigt. På motsvarande sätt som i aktiebolagslagen får den enda aktieägaren genom ett beslut när som helst entlediga en styrelsemedlem. Så snart en styrelsemedlem entledigats förlorar denne befogenheten att leda eller företräda bolaget, vilket i praktiken motsvarar aktiebolagslagen. Inga andra rättigheter och skyldigheter enligt tillämplig nationell ska dock påverkas.

I förslaget regleras tillämpandet av näringsförbud som utfärdats i den stat där ett SUP-bolag registrerats. Om en person, som ska registreras som ledare, har ett gällande näringsförbud som utfärdats i en annan medlemsstat, måste detta avgörande delges registermyndigheterna i SUP-bolagets hemstat. En myndighet i medlemsstaten får vägra ett företag att registreras med hänvisning till grunderna för rättsordningen (public policy) om ett gällande näringsförbud (subject of an outstanding disqualification, innebörden i det mångtydiga begreppet klarläggs vid rådets behandling) har utfärdats mot ledningspersonen i ett annat medlemsland. I Finland är det Patent- och registerstyrelsen som ser till att en person som har ett gällande näringsförbud i Finland inte kan antecknas i handelsregistret för en sådan uppgift som inte är tillåten för personer med näringsförbud. Rättsregistercentralen förser Patent- och registerstyrelsen med informationen om näringsförbud. För tillfället utgör inte ett gällande utländskt

näringsförbud ett hinder för registrering i handelsregistret.

Om ledningspersonerna vanligen följer en viss persons instruktioner eller anvisningar (are accustomed to follow) fastän denna inte är formellt utsedd, ska personen enligt förslaget anses vara ledningsperson med avseende på alla uppgifter och skyldigheter som åligger en styrelseperson. Men en person ska inte anses vara ledningsperson enbart på grund av att ledningsorganet använder sig av de råd som han eller hon lämnar inom ramen för sin yrkesutövning. Enligt Finlands bolagsrätt kan valet av en person till styrelsemedlem också ske på annat sätt än genom ett formellt beslut av bolagsstämman eller enhälliga aktieägare. Direktivförslagets bestämmelse torde dock avse en sådan ”shadow director” som förekommer åtminstone i brittisk bolagsrätt, men som är okänd i Finlands bolagsrätt. I samband med behandlingen av förslaget försöker man klarlägga bestämmelsen och dess förhållande till den nationella bolagslagstiftningen.

På samma sätt som i aktiebolagslagen föreslås att den enda bolagsmannen ska ha rätt att ge instruktioner till styrelsen (ledningsorganet) (artikel 23), som dock inte ska iakttas om de strider mot bolagsordningen eller tillämplig nationell lagstiftning (jfr 1 kap. 7 § i aktiebolagslagen). När det gäller företrädet av SUP-bolag avviker förslaget från aktiebolagslagen närmast genom att varje enskild styrelsemedlem enligt förslaget ensam får företräda SUP-bolaget, såvida det inte i bolagsordningen anges att bolaget ska företrädas av hela styrelsen eller flera styrelsemedlemmar tillsammans (artikel 24). Aktiebolagslagen innehåller en motsatt presumptionsbestämmelse (6 kap. 25 och 27 §). Direktivets andra begränsningar i rätten att företräda motsvarar bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/101/EG (offentlighetsdirektivet) och aktiebolagslagen.

Enligt förslaget ska ett SUP-bolag upplösas eller omvandlas till en annan bolagsform om det inte längre uppfyller de krav som fastställs i direktivet. Om ett SUP-bolag underlåter att vidta lämpliga åtgärder för att omvandla bolaget till en annan bolagsform ska den behöriga myndigheten ha befogenheter

att upplösa SUP-bolaget (artikel 25). Ett SUP-bolag kan dessutom, om det så vill, när som helst omvandlas till en annan bolagsform enligt det förfarande som föreskrivs i tillämplig nationell lagstiftning.

2.3 Slutbestämmelser (del 3)

I förslaget ges kommissionen befogenheten att anta delegerade akter med förbehåll för att de villkor som anges i direktivet iakttas. Den befogenhet som förs över på kommissionen gäller uppdateringen av den förteckning över företag som anges i bilagan till direktivet, om medlemsstaterna gör sådana ändringar i sin lagstiftning vad gäller nationella bolag med begränsat ansvar som påverkar bilagan. Kommissionen godkänner också med en genomförandeakt en gemensam mall för SUP-bolagens bolagsordning och utarbetar med en genomförandeakt en mall för registrering av SUP-bolag i medlemsstaternas bolagsregister i enlighet med direktivet. Den för kommissionen föreslagna delegeringen av lagstiftningsbefogenheter är adekvat. Avsikten är att i rådets arbetsgrupp försöka klarlägga detaljerna i mallarna för bolagsordning och registrering. Enligt förslaget bör medlemsstaterna i vanlig ordning fastställa sanktioner vid överträdelser av de nationella bestämmelser som antas för att genomföra detta direktiv och vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att de genomförs. Sanktionerna bör vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna ska också vidta alla åtgärder som behövs för att se till att sanktionerna verkställs.

Medlemsstaterna ska senast 24 månader efter dagen för antagande av detta direktiv anta och offentliggöra de bestämmelser i lagar och andra författningar och förvaltningsbeslut som är nödvändiga för att följa detta direktiv. Direktivet om enmansbolag med begränsat ansvar 2009/102/EG föreslås upphöra att gälla 24 månader efter dagen för antagandet av detta direktiv plus en dag.

3 Behörighet och förhållande till subsidiaritetsprincipen

Förslaget grundar sig på artikel 50 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

(EUF-fördraget) som är den rättsliga grunden för EU:s behörighet att agera på området bolagsrätt. I artikel 50.2 f i EUF-fördraget föreskrivs att det ska genomföras en gradvis avveckling av inskränkningar i etableringsfriheten vad gäller upprättandet av dotterbolag.

Kommissionen ser det som sannolikt att om det inte vidtas några åtgärder på EU-nivå förefaller det således som om det endast skulle finnas icke-harmoniserade nationella lösningar att välja på för de små och medelstora företagen, vilket gör att det fortfarande skulle finnas hinder för dessa företag som försvårar deras expansion utomlands. Mot denna bakgrund förefaller den riktade EU-insatsen vara förenlig med subsidiaritetsprincipen. Enligt kommissionen syftar direktivet inte till en fullständig harmonisering av alla aspekter rörande driften av enmansbolag utan avser endast de aspekter som är viktigast för den gränsöverskridande verksamheten. Den föreslagna EU-åtgärdens innehåll och form går enligt kommissionen därmed inte utöver vad som är nödvändigt och proportionellt för att uppnå lagstiftningssyftet.

Inom statsrådet har man gjort bedömningen att artikel 50 i EUF-fördraget kan användas som rättslig grund, om direktivförslagets villkor också kan uppfyllas genom att ändra regleringen av de befintliga bolagsformerna utan att man samtidigt måste skapa en helt ny bolagsform.

4 Förslagets konsekvenser

Konsekvenser för näringsverksamheten. Kommissionen bedömer att förslaget gynnar företagsstiftare och framförallt små och medelstora företag. Det här antas sannolikt främja och stödja företagsamheten samt öka tillväxten, innovationerna och arbetstillfällena i EU.

Enligt finländska företag och deras intresseorganisationer är de mest betydande bolagsrättsliga problemen i den gränsöverskridande verksamheten i praktiken förknippade med ett dotterbolags eller en filials registrering, kapitalstruktur och beslutsfattandet i dotterbolagets organ i en annan stat. På området för bolagsrätt uppstår problem till följd av restriktionerna i bolagsordningens innehåll, kostnaderna för översättning och be-

styrkande av handlingar i samband med registreringen av bolaget, avsaknaden av möjlighet till registrering via internet i vissa medlemsstater, tiden som går åt till registreringen, de formella kraven för beslutsfattande i dotterbolaget samt kostnaderna för utomstående juridisk expertis som behövs vid bildandet och under verksamheten. Den nationella bedömningen motsvarar kommissionens bedömning till de här delarna.

I praktiken underlättar förslaget små och medelstora företags gränsöverskridande verksamhet närmast genom enklare, snabbare och förmånligare registrering. Med tanke på den finska företagsverksamheten kan förslaget i viss mån göra det lättare att grunda dotterbolag i kontinentaleuropeiska medlemsstater. SUP-bolagets användbarhet som koncernbolag kan dock minska på grund av förslagets krav på att man för alla SUP-bolag som grundas via internet ska använda samma mall för bolagsordningen, som grundar sig på kommissionens rättsakt, och att bolaget inte kan ha flera andelar, andelar av flera slag eller flera aktieägare.

Förslaget gör det inte lättare att i praktiken bilda företag i Finland, eftersom Finlands bolagslagstiftning redan bättre än kommissionens förslag beaktar de små och medelstora företagens behov.

I Finland erbjuder SUP-bolagsformen inte ett reellt alternativ till det nationella privata aktiebolaget, varför ett växande antal olika bolagsformer formellt endast skulle orsaka onödiga utredningskostnader och förvirring. Om direktivförslaget godkänns bör Finland sträva efter att det nuvarande privata aktiebolaget, som regleras i aktiebolagslagen, med små undantag ska kunna godkännas som SUP-bolag. Dess särskilda beteckning för bolagsformen skulle anges i fimalagen.

Konsekvenser för företagens intressegrupper. Om förslaget genomförs kommer det att öka arbetsbördan för handelsregistermyndigheten. Arbetsmängden blir större åtminstone på grund av kravet på att ett registerintyg ska utfärdas inom tre dagar efter att myndigheten fått de handlingar som behövs för registrering samt på grund av myndighetssamarbetet mellan medlemsstaternas handelsregister i samband med gränsöverskridande grundande av företag. Det är svårt att uppskatta hur

mycket arbetsmängden ökar eftersom det också beror på hur populär SUP-bolagsformen blir i praktiken. Övergången till det harmoniserade gränsöverskridande registreringsförfarandet skulle dessutom medföra kostnader av engångsnatur till följd av åtminstone ibruktagandet av mallarna för en enhetlig bolagsordning och för ett registreringsformulär samt för att inrätta en webbplats för registrering på internet. Utgående från erfarenheterna av det elektroniska förfarandet för att grunda aktiebolag, som togs i bruk 2014, ser Patent- och registerstyrelsen registreringstiden på tre dagar som en utmaning. I Finland är kravet på en högst tre dagar lång behandling besvärligt speciellt med tanke på den granskning av firmanamnet som görs i samband med registreringen. Det blir svårt att bibehålla firmaskyddet på nuvarande nivå om Patent- och registerstyrelsen nuvarande resurser och metoder inte utökas.

Konsekvenser för den nationella lagstiftningen. Enligt förslaget ska medlemsländerna lagstifta om möjligheten att registrera enmansbolag som benämns SUP-bolag, i enlighet med bestämmelserna och förfarandena i direktivet. Att genomföra bestämmelserna om SUP-bolagsformen, om de godkänns som de formulerats nu, förutsätter ändringar i åtminstone aktiebolagslagen, handelsregisterlagen och firmalagen.

Om SUP-regelverket godkänns i föreslagen form, bör man också i Finland överväga att sänka kravet på minimikapital, vilket gjorts i den nationella bolagslagstiftningen i våra grannländer och flera andra medlemsländer.

5 Den nationella behandlingen av förslaget och behandlingen i EU

Kommissionen offentliggjorde förslaget 9.4.2014. Den 30.5.2014 hördes bolagen, deras intresse- och intressentgrupper, forskare och myndigheter om direktivförslaget och utkastet till U-skrivelse. Utkastet till U-skrivelse behandlades i juni 2014 i beredningssektionen för den inre marknaden, som underlyder statsrådets kommitté för EU-ärenden.

Behandlingen av förslaget inleddes i rådets arbetsgrupp för bolagsrätt 22.5.2014. I de flesta medlemsstater är man ännu inte färdig

med att bilda sin nationella ståndpunkt. En betydande del av medlemsstaterna har emellertid meddelat att de förhåller sig positiva till direktivets syften.

6 Ålands självstyrelse

Enligt 5 kap. 27 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i ärendet.

7 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet förhåller sig i princip positivt till alla åtgärder som gör företagens nationella och gränsöverskridande verksamhet mer effektiv. Finland kan godkänna att man underlättar bildandet av gränsöverskridande företag genom att harmonisera bestämmelserna om elektroniskt registreringsförfarande på det sätt som föreslås i direktivet. I behandlingen i rådet bör man dock se över innehållet och kraven på uppgifter i den mall för bolagsordningen som krävs vid bolagsbildningen. Vid behandlingen av förslaget bör man också förtydliga genomförandet av det gränsöverskridande elektroniska förfarandet för bolagsbildning och formerna för det anknytande myndighetssamarbetet.

SUP-bolagsformen kan vara till viss nytta i de finländska företagens gränsöverskridande verksamhet, men nyttan begränsas av förbudet mot minoritetsaktieägare och kravet på att alla bolag som grundas via internet ska använda samma mall för bolagsordning. I Finland erbjuder SUP-bolagsformen å andra sidan inte ett betydande alternativ till det nationella privata aktiebolaget, varför ett växande antal olika bolagsformer formellt endast skulle orsaka onödiga utredningskostnader och förvirring. Därför bör Finland sträva efter att nuvarande privata aktiebolag, som regleras i aktiebolagslagen, med små undantag ska kunna godkännas som SUP-bolag.

Det som också bör tas i beaktande i beredningen av förslaget är behoven hos SUP-bolagets borgenärer och andra intressentgrupper närmast i fråga om förutsättningarna för bolagets utdelning samt ledningens förpliktelser och ansvar. Vid behandlingen av förslaget bör man också ge akt på hur den nya bolagsformen, om den blir mer allmän,

påverkar den nationella rättsordningens tyd- tredje mans ställning.
lighet i fråga om regleringen av så kallad